

İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

BAKIDA MÜASİR SİLAH VƏ TEXNİKANIN NÜMAYİŞ ETDİRİLDİYİ SƏRGİ KEÇİRİLİB

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 6-da Bakı Ekspo Mərkəzində keçirilən IV Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə "ADEX" və XIII Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə "Securex Caspian" sərgiləri ilə tanış olub. Müdafiə naziri Zakir Həsənov, Müdafiə Sənayesi naziri Mədət Quliyev və Türkiyənin Baş qərargah rəisi Yaşar Güler dövlətimizin başçısına sərgi haqqında məlumat veriblər. Bildirilib ki, builki sərgidə dünyanın 30-a yaxın ölkəsindən 200-dən artıq şirkət iştirak edir. Müasir silah və texnikanın nümayiş etdirildiyi bu genişmiqyaslı tədbir pandemiyanın yaratdığı məcburi fasilədən sonra yenidən keçirilir. Sərginin xüsusi əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, o, Azərbaycanın İkinci Qarabağ müharibəsində qazandığı şanlı Zəfərdən sonra ilk dəfə təşkil olunur. Sərgidə Azərbaycan Ordusunun Qələbəsinə müstəsna rol oynamış ölkənin hərbi-sənaye kompleksinin gücü və qüdrəti, müasir silahlar nümayiş olunur. Qeyd edilib ki, "ADEX" müdafiə

sərgisinin iştirakçıları arasında Türkiyə, Rusiya, İran, Bolqarıstan, Çin, Fransa, İtaliya, Niderland və digər ölkələrin müdafiə sektorunun aparıcı şirkətləri var. İlk dəfə İordaniyadan olan şirkətlər də sərgiyə qatılıb. Bu il 8 ölkə

milli stendləri ilə iştirak edir. Bir çox ölkələr öz milli ekspozisiyalarının sahələrini böyüdüblər. Türkiyə Respublikası sərgidə ən çox şirkətlərlə təmsil olunan ölkələrdən biridir. Müdafiə sənayesində ən müasir və qabaqçıl

texnologiyalardan geniş istifadə edən qardaş Türkiyə sərgidə 42 şirkət ilə təmsil olunub. Bu şirkətlərdən biri olan "HAVELSAN" 1982-ci ildə Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Gücləndirilməsi Fondunun tərkibində yaradılıb. Şirkət

təkcə müdafiə, təhlükəsizlik və IT sahələrində texnologiyaları inkişaf etdirməklə kifayətlənmir, həm də özünün yüksək texnologiyalı proqram həllərini hazırlayıb və simulyatorlar istehsal edir. "HAVELSAN", həmçinin yeni

nəsil texnologiyalar, xüsusilə də süni intellektlə əlaqəli məhsullar, layihələr və sistemlər hazırlayır. Prezident İlham Əliyev şirkətin məhsulları ilə tanış oldu. Dövlətimizin başçısı Pakistan İslam Respublikasının pavilyonları ilə də tanış olub. Bildirilib ki, ölkəmizlə hərbi əməkdaşlıq edən Pakistan-da istehsal olunan hərbi məhsullar hərbi sənaye kompleksinin bütün istiqamətlərini əhatə edir. Dövlətimizin başçısı İspaniyanın, İran İslam Respublikasının, İsrailin, Rusiyanın, Bolqarıstan Respublikasının, Ukraynanın, Çin Xalq Respublikasının sərgidəki pavilyonları ilə tanış olub. Sonra Prezident İlham Əliyev Bakı Ekspo Mərkəzinin qarşısında nümayiş etdirilən hərbi məhsullara və texnikalara baxıb. Beləliklə, IV Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə "ADEX" və XIII Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə "Securex Caspian" sərgiləri beynəlxalq hərbi-texniki əməkdaşlıq sahəsində ən müasir silahların nümayiş və yeni müqavilələrin bağlanması üçün əla platformaya çevriləcək.

İLHAM ƏLİYEV: BU GÜN İTALIYA-AZƏRBAYCAN ƏLAQƏLƏRİNİN YENİ SƏHİFƏSİ AÇILIR

Sentyabrın 1-də Romada İtaliya-Azərbaycan Universiteti üzrə əməkdaşlıq çərçivəsinin müəyyənləşdirilməsi, fakültə və proqramların yaradılması ilə bağlı ADA Universiteti ilə İtaliyanın beş aparıcı ali təhsil müəssisəsi - Luiss Guido Carli Universiteti, Romanın Sapienza Universiteti, Turin Politeknik Universiteti, Alma Mater Bolonya Universiteti və Milan Politeknik Universiteti arasında akademik əməkdaşlığa dair imzalanmış sənədlərin mübadiləsi mərasimi keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə çıxış edib. O, deyib: - Təhsil sahəsində biz yeni genişmiqyaslı əməkdaşlığa başlayırıq. İki il bundan əvvəl İtaliyada dövlət səfərində olarkən mən bu təkliflə çıxış etmişdim ki, İtaliya-Azərbaycan Universiteti yaradılsın. İtaliya rəhbərliyi də bunu alqışladı və qısa müddət ərzində artıq biz praktiki fəaliyyətə başlayırıq. Bu ilin aprel ayında Bakıda ADA Universitetinin kampusunda İtaliya xarici işlər naziri cənab Luici Di Maionun iştirakı ilə yeni tədris korpusunun təməli qoyuldu. İtaliyanın aparıcı universitetləri ilə ADA Universitetinin əməkdaşlığı iki ölkə arasındakı dostluq əlaqələrini möhkəmləndirəcək. Luiss Universiteti, Bolonya Universiteti, Milan Politeknik Universiteti, Turin Politeknik Universiteti, Roma Sapienza Universiteti – bu adlar İtaliyanın kənarında da məşhurdur. Onu da bildir-məliyəm ki, İtaliya-Azərbaycan Universitetinin nəzdində iki institut – Kənd Təsərrüfatı və Qida Elmləri İnstitutu və Dizayn və Memarlıq İnstitutu fəaliyyət göstərəcək.

İtaliya ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlığa dair iki sənəd imzalanmışdır. Bizim çox güclü siyasi-iqtisadi əlaqələrimiz mövcuddur. İtaliya Azərbaycanın birinci ticarət tərəfdaşdır. Keçən il ticarət dövriyyəmiş 9,6 milyard, bu ilin yeddi ayında isə 11 milyard dollara çatıb. Bugünkü mərasim isə onu göstərir ki, biz gələcəkdə təhsil sahəsində də strateji tərəfdaş kimi fəaliyyət göstərəcəyik. Öminəm ki, İtaliya rəhbərləri ilə keçiriləcək görüşlər bizim dostluğumuzu, tərəfdaşlığımızı daha da möhkəmləndirəcək".

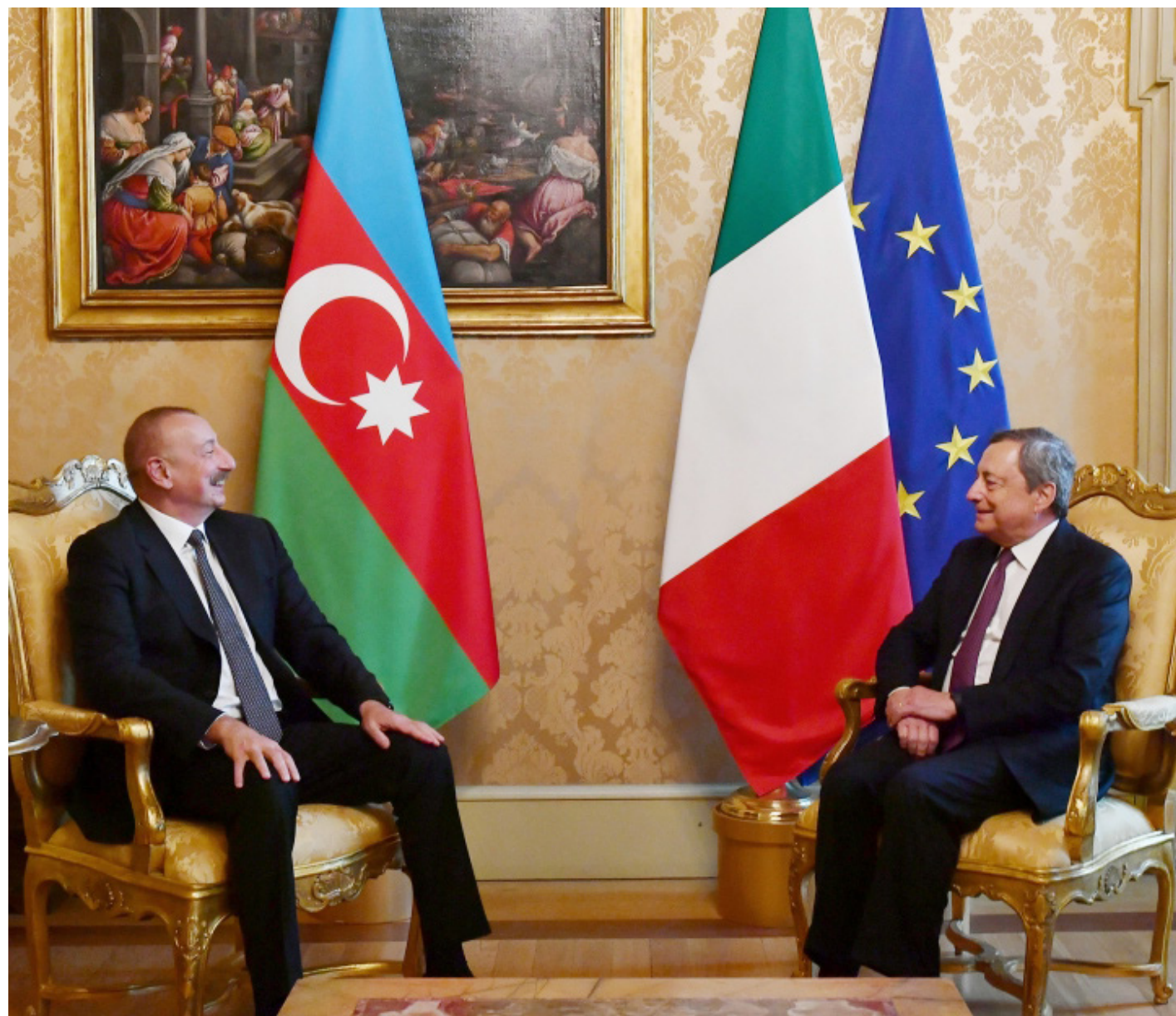
Qeyd edək ki, bu il İtaliya Respublikasının Xarici İşlər və Beynəlxalq Əməkdaşlıq naziri Luici Di Maionun ölkəmizə səfəri çərçivəsində aprelin 2-də Bakıda ADA Universitetinin kampusunda təməli qoyulan İtaliya-Azərbaycan Universiteti Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılıb. İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yaradılması barədə razılıq Prezident İlham Əliyevin 2020-ci ildə İtaliyaya dövlət səfəri zamanı əldə olunub. Bu ali təhsil ocağında tədris olunacaq akademik proqramlar iqtisadiyyatın strateji sektorlarını əhatə edəcək və yüksəkixtisaslı mütəxəssislər yetişdirəcək. Universitet, eyni zamanda, kənd təsərrüfatı və qida sənayesi, mühəndislik, o cümlədən elektrik və elektronika, nəqliyyat və infrastruktur mühəndisliyi, memarlıq, həmçinin şəhərsalma və landsaft memarlığı, dizayn, sosial elmlər, biznesin idarə olunması, italiyaşınaslıq və digər istiqamətlər üzrə təcrübə, nou-hau, texnologiya və innovasiyaların tətbiq ediləcəyi elm və bilik ocağı olacaq.

İTALIYA İLƏ AZƏRBAYCAN ARASINDA STRATEJİ TƏRƏFDAŞLIQ SƏVİYYƏSİNDƏ ÇOX YAXŞI ƏLAQƏLƏR QURULUR

Sentyabrın 1-də Romada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin İtaliya Respublikası Nazirlər Şurasının Sədri Mario Draqi ilə təkbətək görüşü olub. Görüş zamanı ölkələrimiz arasında siyasi dialoqun inkişafından məmnunluq ifadə olunub, əlaqələrimizin strateji tərəfdaşlıq zəminində inkişafı qeyd edilib. Nazirlər Şurasının Sədri Mario Draqi bu səfərin ölkələrimizin ikitərəfli münasibətlərinin inkişafına töhfə verəcəyini bildirib.

Söhbət zamanı Azərbaycanın Avropa İttifaqının və İtaliyanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında mühüm rolu xüsusi qeyd edilib. Eləcə də ölkələ-

rimiz arasında iqtisadiyyat, elm, təhsil, mədəniyyət, incəsənət və digər sahələrdə əməkdaşlıq məsələlərinə toxunulub. Həmçinin İtaliya şirkətlərinin işğaldan azad olunmuş ərazilərdə həyata keçirilən bərpa-yenidənqurma işlərində fəal iştirak etdiyi vurğulanıb. Görüşdə Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin dəstəyi və təşkilatlığı ilə aparılan Brüssel sülh gündəliyinin və bu xüsusda Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh müqaviləsi üzrə danışıqlara başlanılmasının əhəmiyyəti vurğulanıb, bu prosesin regionda davamlı sülhün və təhlükəsizliyin gücləndirilməsinə töhfə verəcəyinə ümidvarlıq ifadə olunub.

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV ÇERNOBBİO ŞƏHƏRİNDƏ KEÇİRİLƏN FORUMDA ÇIXIŞ EDİB

Sentyabrın 2-də İtaliyanın Çernobbio şəhərində “The European House – Ambrosetti” beyni mərkəzi tərəfindən “Dünya, Avropa və İtaliyaya baxış” və “Rəqəbatlı strategiyalar üçün bu günün və sabahın ssenarisi” mövzusunda 48-ci Beynəlxalq Çernobbio Forumu keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev İtaliya Prezidenti Sergio Mattarellanın, İtaliya Nazirlər Şurasının Sədri Mario Draginin və “The European House – Ambrosetti” beyni mərkəzinin dəvəti ilə beynəlxalq forumda əsas qonaq qismində iştirak edib.

Dövlətimizin başçısı forumun plenar iclasında “Enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında Azərbaycanın rolu” mövzusunda çıxış edib.

O, deyib: - Enerji təhlükəsizliyi məsələsində Azərbaycanın rolu haqqında danışarkən sizin diqqətinizi bəzi tarixi məqamlara yönəltmək istəyirəm. Bizim enerji strategiyamız mərhələlərə bölünüb. 1994-cü ildə müstəqilliyimizin bərpasından, sadəcə, üç il keçmişdən ilkin mərhələdə biz dünyanın apancı enerji şirkətlərini Xəzər dənizində çalışmağa dəvət edən ilk ölkə olduq. Tezliklə biz Avropa bazarına, əsasən də İtaliyaya neft ixrac edən ölkəyə çevrildik. Uzun illərdir ki, Azərbaycan İtaliyanı neftlə təchiz edən bir nömrəli ölkədir. Lakin açıq dənizə çıxışı olmayan ölkə olaraq bizim ixrac boru kəmərlərinə ehtiyacımız var idi. Biz iki strateji neft boru kəmərinin inşası ilə Avrasiyanın enerji xəritəsinin dəyişdirilməsi prosesində təşəbbüsü üzərimizə götürdük. Biri Türkiyənin Aralıq dənizi sahilindəki limana qədər uzanır, digəri isə Gürcüstanın Qara dəniz sahilindəki limana qədər. Beləliklə, biz Qara dəniz bazarı və dünya bazarlarına təchizatı şaxələndirməyə nail olduq. Enerji strategiyamızın ikinci mərhələ-

si nəhəng qaz yataqlarının istismarı ilə bağlı idi. Azərbaycanın təsdiq edilmiş ehtiyatları ilə bağlı məlumata əsasən, bizim ehtiyatımız 2,6 trilyon kubmetrə bərabərdir. Azərbaycan son 10 il ərzində qonşu ölkələr bazarında etibarlı təchizatçıdır. Lakin mövcud potensial və qaz infrastrukturuna sərmayə yatırmaq planlarımızı nəzərə alsaq, bizim böyük qaz təchizatı boru kəmərinin inşasına ehtiyacımız var idi. Biz bunu Cənub Qaz Dəhlizi adlandırdıq. Cənub Qaz Dəhlizi üç boru kəməridən ibarət integrasiya edilmiş boru kəmərləri sistemidir – Cənubi Qafqaz boru kəməri, Trans-Anadolu (TANAP) boru kəməri və Trans-Adriatik (TAP) boru kəməridir ki, o, İtaliyaya qədər uzanır. Bu, 3500 kilometr uzunluğunda mürəkkəb texniki infrastrukturudur. Onun bir hissəsi hündür dağlardan, bir hissəsi isə dənizin dibindən keçir. 2020-ci ilin son günü – dekabrın 31-də

həmin mühüm layihənin yekun hissəsi olan TAP istifadəyə verildi. Həmin dövrdən etibarən bir il yarımdır ki, Azərbaycan Türkiyə və Gürcüstandan əlavə Avropanın üç ölkəsinə təbii qaz ixrac edən ölkəyə çevrilib. Bir il yarım ərzində artıq Avropaya 13,5 milyard kubmetr qaz nəql edilib ki, onun 11,7 milyard kubmetri İtaliyanın payına düşür. Bu il biz həcmi artırmağı və İtaliya bazarına 10 milyard kubmetr qaz nəql etməyi planlaşdırırıq. Ümumi ixracımız 22 milyard kubmetrdən artıq olacaq və burada artım üçün çox böyük potensial var. Ötən ay Bakıda Avropa Komissiyasının Prezidenti xanım Ursula Fon der Lyaayen və mən Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında enerji sahəsində strateji həmfərdəlikə dair Anlaşma Memorandumunu imzaladıq. Bu, bizim enerji resurslarımızın daha da inkişaf etdirilməsi istiqamətində atılmış çox vacib addımdır. Mən

bunu gələcək fəaliyyətimizin yol xəritəsi adlandırdım. Biz Avropaya təbii qaz ixracını iki dəfə artırmağı planlaşdırırıq və əminəm ki, buna nail olacağıq. Cənub Qaz Dəhlizinin müxtəlif segmentlərinin imkanları fərqlidir. TANAP-ın ötürmə qabiliyyəti 16 milyard kubmetrdir. Biz onu 32 milyard kubmetrə çatdırmağı planlaşdırırıq. TAP-ın ötürmə qabiliyyəti 10 milyard kubmetrdir, hazırda o, tam gücü ilə işləyir və biz onun imkanlarını ən azı 20 milyard kubmetrə çatdırmalıyıq. Bu, əlbəttə ki, əlavə maliyyə vəsaiti tələb edir. Biz bir ölkə və investor olaraq buna hazırıq. Lakin burada komandamızın digər üzvlərinin də iştirakı zəruridir. Eyni zamanda, biz Rusiya-Ukrayna müharibəsi nəticəsində təbii qaz məsələsinin avropalıların gündəliyində ən aktual məsələlərdən biri olduğunu görürük. Burada interkonnektorlar ilə bağlı müzakirələr gedir və onlardan biri - Yunanıstan-Bolqarıstan interkonnektoru istismara verilməyə yaxındır. Həmin qəbildən olan digər layihələr də var. İonik-Adriatik boru kəməri layihəsi var ki, o, Azərbaycan qazını üç Balkan ölkəsinə çatdıracaq. Beləliklə, artan ehtiyacı təmin etmək üçün bizim sıx əməkdaşlığa və əlaqələndirməyə ehtiyacımız var. Bu məqsədlə biz artıq rəsmi olaraq Avropa İttifaqı və Azərbaycan arasında enerji ilə bağlı dialoqa start vermişik. Buraya yalnız təbii qaz deyil, həmçinin enerji bazarının digər segmentləri də daxil olacaq, xüsusilə elektrik enerjisi, hidrogen və yaşıl hidrogen daxildir. Bununla bir Azərbaycanın enerji strategiyasının üçüncü mərhələsinə gəlib çıxdıq. Bu isə bərpa olunan enerji mənbələrinə sərmayənin qoyulmasıdır. Ancaq bərpaolunan enerjiyə, xüsusən də bu sahənin böyük potensialını nəzərə alaraq sərmayə qoymaq bizim mədəni öhdəliyimiz idi. Artıq biz bərpaolunan enerji sahələrinin

Azərbaycandakı potensialını da dəyərləndirmişik. Belə ki, Xəzərin təkə Azərbaycan sektorunda təsdiq olunmuş potensialı 157 qiqavatdır.

2020-ci ilin Vətən müharibəsində azad etdiyimiz ərazilərdə - Qarabağ və Zəngəzurda külək, günəş və hidroenerji stansiyalarının potensialı 10 qiqavatdan çoxdur. Biz artıq bu mühüm potensialın inkişaf etdirilməsi mərhələsindəyik.

Bu gün biz elektrik enerjisini Avropaya nəql edəcəyimizdən danışırıq. Gürcüstan, Türkiyə, Bolqarıstandan keçməklə Avropaya çıxacaq artıq mövcud olan xətt vasitəsilə, yoxsa yeni xətlə? Yoxsa enerji təchizatı üzrə geniş potensialı olan Zəngəzur dəhlizi ilə? Bunlar bizim enerji planlarımızın üç mərhələsidir. Bu, yalnız Avropanı deyil, həmçinin daha geniş sahəni əhatə edəcək. Biz öz tərəfdaşlarımızın ehtiyaclarını qarşılamaq üçün əlimizdən gələni etməyə çalışacağıq. Aydındır ki, enerji təhlükəsizliyi milli təhlükəsizlikdir. Ukraynada müharibə başlayandan sonra bu, hər zamankından daha aydındır. Diqqətiniz üçün bir daha təşəkkür edirəm.

Qeyd edək ki, 1965-ci ildən fəaliyyət göstərən “The European House – Ambrosetti” İtaliyanın idarəetmə-məsləhət xidməti sahəsində aparıcı beyni mərkəzi hesab olunur. Dünyanın beyni mərkəzləri ilə bağlı aparıcı reytinglərə əsasən İtaliyada birinci və Avropada ilk onluqda qərarlaşan “The European House – Ambrosetti” İtaliya və Avropa şirkətləri üçün əhəmiyyət daşıyan məsələlərin müzakirə olunduğu forumlar və müxtəlif tədbirlər təşkil edərək İtaliyan şirkətlərinin global tərəfdaşları ilə əlaqələrinin yaradılmasına və əməkdaşlığın təşviqinə xidmət edir. Sonda Prezident İlham Əliyev xarici kütəlvə informasiya vasitələrinin suallarını cavablandırıb.

Banklarda depozit yerləşdirilməsi ilə bağlı yeni QƏRAR imzalandı

Azərbaycanda dövlətə məxsus sığorta ehtiyatlarından bank depoziti kimi istifadə etmək mümkün olacaq. Bu, Baş Nazir Əli Əsədovun təsdiq etdiyi “Sığorta vəsaitindən, o cümlədən sığorta ehtiyatından istifadə Qaydası”nda öz əksini tapıb.

Qaydaya əsasən, bir banka qoyulan depozitin məbləği həmin bankın kapitalının 20%-dən çox olmamalıdır. Xatırladaq ki, bu ilin əvvəlindən Milli Məclis deputatlarının, hakimlərin, Silahlı Qüvvələrin, dövlət təhlükəsizliyi, xarici kəşfiyyat orqanlarının şəxsi heyətinin, kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti subyektlərinin hərbi qulluqçularının, habelə hərbi xidmət nəzərdə tutulmuş digər dövlət orqanlarında (dövlət orqanla-

rının strukturuna daxil olan qurumlarda) hərbi xidmətdə olan şəxslərin və toplanışlarda olan hərbi vəzifəlilərin, prokurorların, müstəntiqlərin, ədliyyə, miqrasiya orqanlarında qulluq keçən, təhqiqat apararı, əməliyyat-axtarış fəaliyyətini həyata keçirən, fəvqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılmasını, ictimai qaydanın mühafizəsini təmin edən, gömrük işini təşkil edən, xarici ölkələrdə və beynəlxalq təşkilatlarda fəaliyyət göstərən diplomatik nümayəndəliklərdə qulluq edən şəxslərin və mülki müdafiə qüvvələrinin şəxsi heyətinin həyat və sağlamlığının dövlət icbari şəxsi sığortası Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə (ƏƏSMN) keçib. Bu, Prezident İlham Əliyevin ötən il mayın 18-də

imzaladığı “Dövlət icbari şəxsi sığortası sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” fərmanda öz əksini tapıb. Fərmana əsasən, dövlət icbari şəxsi sığortası sahəsində sığortalıların təqdim etdiyi məlumatlar əsasında sığortaolunanların və sığortalıların uçotunun aparılmasını, sığortalının sığorta haqlarını sığortaçıya ödəməsinə nəzərət, sığorta ödənişlərinin dövlət icbari şəxsi sığortası sahəsində qanunla müəyyən edilmiş qaydada və müddətdə verilməsi, sığorta ehtiyatlarının yaradılmasını, artırılmasını, habelə dövlət icbari şəxsi sığortası sahəsində digər işlərin görülməsini ƏƏSMN-in tabeliyindəki Dövlət Sosial Müdafiə Fondu (DSMF) həyata keçirir.

Ağalıya əhəlinin köçürülməsinin ikinci mərhələsi başlayıb

Zəngilan rayonunun Ağalı kəndinə əhəlinin köçürülməsinin ikinci mərhələsinə başlanılıb. Rayonun “ağıllı kənd” konsepsiyası əsasında yenidən salınmış Ağalı kəndinə Böyük Qayıdışa uyğun olaraq daha 25 ailə (125 nəfər) köçürülür.

On iki ailədən ibarət birinci köç karvanı sentyabrın 7-də Abşeron rayonunun Masazır kəndindəki “Zəngilan şəhərciyi”ndən yola düşüb. Digər 13 ailə isə ikinci köç karvanı ilə sentyabrın 9-da məcburi köçkünlük həyatına son verəcək. Qeyd edək ki, Ağalı kəndinə əhəlinin köçürülməsi Böyük Qayıdışın ilk qədəmləridir. İşğala qədər bu inzibati ərazi 3 kəndi birləşdirib. Həmin dövrdə Birinci Ağalıda 40 ailə (154 nəfər), İkinci Ağalıda 60 ailə (245 nəfər), Üçüncü Ağalıda 161 ailə (675 nəfər) yaşayıb. Hazırda bu kəndlərdən olan ailələrin ümumi sayı 352-dir (1 504 nəfər).

TAP Azərbaycan vasitəsilə təbii qazın ötürülməsini artıracaq

Trans-Adriatik Boru Kəmərinin (TAP) qaz kəmərinin ötürmə qabiliyyətinin iki dəfə artırılması ilə bağlı yekun qərar gələn ilin əvvəlində qəbul olunacaq. Əlavə təbii qaz Azərbaycanın bir neçə yatağından gələcək. Bu barədə TAP-ın İcraçı direktoru Luka Şkieppati bildirib. “Tələb kifayət qədər olsa, genişləndirməyə başlayacağıq, bu, addım-addım baş verə bilər. Proses təzyiq tələbindən maksimum bir neçə ay davam edə bilər”, – o deyib.

Luka Şkieppati əlavə edib ki, boru kəmərinin genişləndirilməsi mərhələlərlə həyata keçirilə bilər:

“36 aydan sonra ilk əlavə gücü təhvil verə, 60 aydan sonra ikiqat artırma bilirik”.

Eyni zamanda TAP hidrogenin naqli üçün infrastrukturun hazır vəziyyətə gətirilməsi də çalışır.

Luka Şieppati bildirib ki, növbəti addım materialın və boru kəmərinin hidrogen daşınmasına uyğunluğuna əmin olmaq üçün qaynaq işlərini sınaqdan keçirmək olacaq. Hidrogenin sıxlığı qaz sıxlığından aşağıdır, ona görə də eyni enerjiyə nəql etmək üçün TAP böyük miqdarda hidrogen daşmalıdır.

Avropa Komissiyası iyul ayında Azərbaycanla təbii qazın idxalını 2027-ci ilə qədər ildə ən azı 20 milyard kubmetrə çatdırmaq üçün anlaşma memorandumu imzalayıb.

8-14 sentyabr 2022-ci il

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV ÇERNOBBİO ŞƏHƏRİNDƏ İTALİYANIN “İL SOLE 24 ORE” QƏZETİNƏ MÜSAHİBƏ VERİB

Müsaibəni diqqətinizə çatdırırıq.

- Roberto Boncorni: *Sabahınız xeyir, cənab Prezident. Bizi qəbul etdiyinizə görə sağ olun. Son görüşümüzdən sonra bir çox dəyişikliklər baş verib və biz region-da dinamikanı anlamğa çalışırıq.*

- Prezident İlham Əliyev: Bizim regionda vəziyyət sülhə doğru inkişaf edir, mən buna ümid edirəm. Mən İtaliyaya Brüsseldən gəlmişəm. Orada mənim, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti və Ermənistanın baş naziri arasında üçtərəfli görüşümüz oldu. Biz razılığa gəldik ki, bir ay müddətində Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri sülh sazişi ilə bağlı praktiki danışıqlara başlamaq məqsədilə görüşəcəklər. Bu, bizim İkinci Qarabağ müharibəsinin bitməsindən demək olar ki, dərhal sonra irəli sürdüyümüz təklif idi. Biz bildirdik ki, bizim sülhə, sülh sazişinə ehtiyacımız var. Bununla razılaşmaq üçün Ermənistanla təqribən iki il lazım oldu. Zənnimcə, bu, görüşün ən mühüm nəticələrindən idi. Əlbəttə, bu sülh danışıqlarının gedişatından çox şey asılı olacaq. Zaman çərçivəsi və məzmun nədən ibarət olacaq. Hesab edirəm ki, biz bir neçə ay ərzində sülh sazişini yekunlaşdırıb imzalaya bilərik. Ermənistan tərəfi eyni iradəni nümayiş etdirsə, zənnimcə, bu, realdır. Biz sülh sazişinin üzərində qurulmalı beş bəza prinsipləri irəli sürdük və Ermənistan bunu qəbul edib.

- Yəni, bu, iki ölkəni və bütün regionu birləşdirən infrastrukturun yaradılması istiqamətində çox vacib addım ola bilər.

- Tamamilə haqlısınız. Azərbaycan, Ermənistan və digər qonşularımız birləşdirən infrastrukturun yaradılması məsələsi müharibənin bitməsindən sonra imzalanmış üçtərəfli Bəyanatda öz əksini tapıb. Azərbaycan azad olunduğu ərazilərdə artıq irimiqyaslı infrastruktur layihələrinin icrasına başlayıb. Biz birinci beynəlxalq hava limanını istifadəyə verməmişik. İkinci beynəlxalq hava limanının uçuş-enmə zolağı artıq fəaliyyət göstərir və tezliklə hava limanının açılışı olacaqdır. Biz elektrik stansiyaları tikmişik və elektrik xətləri çəkməmişik. Avtomobil yolları, tunellər, körpülər və dəmir yolları inşa edirik. Bütün işlər gedir və biz bu işləri yalnız qonşular ilə bağlılığı təmin etmək və daxili istifadə üçün görmürük. Bu sayılır, həmçinin Ermənistan vasitəsilə Azərbaycanı özünün Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirəcək Zəngəzur dəhlizinin icrasına yönəldilib.

- İcazə verin, qaz məsələsinə keçək. Çünki bu, vacib məsələdir. Avropa Rusiyanın təbii ehtiyatlarından asılılığına son qoymağa çalışır. Siz qeyd etdiniz ki, iyul ayında Avropa Komissiyasının Prezidenti xanım Ursula Fon der Lyayen ilə görüşdiniz və Azərbaycandan Avropaya naql edilən qazın həcminin iki dəfə artırılması, sərmayə qoyuluşu ilə bağlı anlaşma memorandumu imzalandınız. Burada söhbət 2027-ci ildəki ixracın 10 milyarddan 20 milyard kubmetrə çatdırılmasından gedir. Cənab Prezident, bu, mühüm addımdır. Lakin bu, Rusiyanın Avropaya ixracı ilə müqayisədə kiçik həcmdir. Çünki 2021-ci ildə Rusiya Avropaya 155 milyard kubmetr qaz naql edib. Sizin rəhbərliyinizdə Azərbaycan həcmi artırmaq baxımından Avropanın digər hissələrinə qaz naql etmək məqsədilə hər hansı əlavə layihələr nəzərdən keçirirmisiz? Buna böyük ehtiyac var.

- Bəli, mən bunu anlayıram. Biz hazırda sərmayə qoyuluşu baxımından yeni imkanlar və planları nəzərdən keçiririk. Ancaq sizin istinad etdiyiniz vəziyyət olduqca yenidir. Həç kəs buna hazır deyildi. Bizim bütün enerji layihələrimiz, o cümlədən təbii qazın naqlı ilə bağlı olan layihələrimiz mövcud həcmə əsaslanıb. Biz Azərbaycandan qaz alan Avropa şirkətləri ilə müqavilələri uzun illər əvvəl imzalamışdıq. Daha sonra biz boru kəmərlərinə sərmayə qoyduq. Biz Avropaya yalnız bir il yarım əvvəl qaz naql etməyə başladırıq. 2021-ci ilin ilk günündə biz İtaliyaya qaz naql etməyə başladırıq. Beləliklə, bizim nəzərdə tutduğumuz planlar tam şəkildə həyata keçirilib.

Xanım Ursula Fon der Lyayen ilə istinad etdiyiniz görüşdə gəldikdə isə, biz hesabatı qısa zamanda artırmaq məsələsinin müzakirə etdik. Avropaya ixracı iki dəfə artırmaq böyük işdir. Bu, xırda məsələ deyil. Buraya sərmayə yatırılmalı, texniki imkanlar genişləndirilməlidir. Çünki

hazırda Avropaya qaz naql edən boru kəmərimiz TAP-ın ötürmə qabiliyyəti 10 milyard kubmetrdir. Yəni, biz onu 20 milyard kubmetrə çatdırmalıyıq. Bu isə maliyyə vəsaiti və səhmdarlar arasında razılıq tələb edir və bu, bir prosesdir. Bizim ehtiyatlarımıza gəldikdə, mən konfransda bu haqda danışdım. Təsdiq edilmiş ehtiyatlarımızın həcmi ən azı 2,6 trilyon kubmetr qaz təşkil edir. Potensial olaraq biz Avropaya 20 milyard kubmetrdən artıq da qaz ixrac edə bilərik. Lakin biz anlamalıyıq ki, Avropa bizim üçün yeganə bazar deyil. Biz Türkiyəni İtaliya ilə eyni həcmdə qazla təchiz edirik. İxrac 10 milyard kubmetr təşkil edir və Türkiyə bazarının tələbatı da artmaqdadır. Bazar o qədər böyük olmasa da, biz Gürcüstanı da qazla təchiz edirik. Bizim bu il ümumi ixracımız 22-23 milyard kubmetr təşkil edəcək. Ancaq hasilatı artırmaq üçün yataqlara böyük sərmayə qoyulmalı və texniki imkanları genişləndirilməlidir. Söhbət təkcə TAP-dan getmir. Biz TANAP-ı genişləndirməliyik. Biz TANAP-ı 16 milyard kubmetrdən 32 milyard kubmetrə qədər genişləndirməliyik. Bəli, bunun üçün bizə yeni kəmərlər tikmək lazım olmayacaq. Bizə yalnız kompressor stansiyalarının istifadəyə verilməsi lazım olacaq. Bu isə sərmayə gözləyir.

Bir mühüm məqamı da qeyd etməliyəm ki, biz nə əvvəllər, nə də indi öz qarşımıza Avropa bazarında Rusiya qazı ilə rəqabətə girmək kimi hədəf qoymamışıq. Bizim öz yerimiz var. Biz Avropanın üç ölkəsi ilə, yəni, İtaliya, Yunanıstan və Bolqarıstanla müqavilələr imzalamışıq. Avropanın digər ölkələrinin də tələbatı var və biz həmin tələbatı qiymətləndiririk. Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, digər layihələr də var. Məsələn, Balkan dövlətlərinə qədər uzanan İon-Adriatik kəməri, tezliklə istifadəyə veriləcək Yunanıstan-Bolqarıstan interkonnektoru və digər interkonnektorlar. Ancaq bütün bunlar masanın üzərində bir pəzlə xatırladı. Bizim potensial istehlakçılarla fəal dialoq aparmağımız, sərmayədarlarla, maraqlı tərəflərlə həm istehsalat, həm də distribütor işlərində, həmçinin qiymətlə bağlı danışıqlar aparmaq kimi qarşımızda görülməsi çox iş dayanır.

- Cənab Prezident, icazə verin, Siza uzunmüddətli perspektivlə bağlı sual verim. Ölkənin potensialı çox genişdir və o, mühüm strateji mövqeyə malikdir. Məsələn, 30 illik mübahisədən sonra, 2021-ci ildə Siz Türkmənistanla Xəzər dənizində “Dostluq” qaz yatağının işlənməsi ilə bağlı müqavilə imzalamısınız. Siz, məsələn, Transxəzər kəmərinin tikintisini nəzərdən keçirirsinizmi? Çünki bununla siz Qazaxıstanın və Türkmənistanın qaz yataqlarını birləşdirərək təkcə Avropa deyil, bütün region üçün misilsiz bir qaz qovşağına çevrilə bilərsiniz.

- Bəli, siz haqlısınız. Mən Azərbaycanın Türkmənistanla “Dostluq” yatağının birgə işlənilməsi qərarını tarixi qərar kimi dəyərləndirirəm. Çünki biz hər iki ölkənin milli maraqlarına, qardaşlıq münasibətlərimizə əsaslanaraq bu qərarı vermişik. İndi bizim qarşımızda bu yatağın işlənilməsinə başlanılması kimi hədəf dayanır. Bu, qaz deyil, əsasən neft yatağıdır.

Transxəzər layihəsi ilə bağlı sualınıza gəldikdə isə, bu layihə uzun illərdə ki, müzakirə olunur. Bu məsələnin 15 ildir müzakirə olunduğunu xatırlayıram. Amma praktiki nöqteyi-nəzərdən həç bir addım atılmayıb. Biz Cənub Qaz Dəhlizinin tikintisi ilə bağlı təşəbbüs irəli sürdükdə aparıcı rolu öz üzərimizə götürdük, biz komanda yaratdıq, xarici dövlətlərlə, is-

tehlakçılarla, şirkətlərlə danışıqlar apardıq. Biz, həmçinin əsas investor idik. Bakıdan Ceyhana qədər kəmərin tikintisi zamanı da belə oldu. Onu demək istəyirəm ki, bu layihənin təşəbbüskarı tranzit ölkələr deyil, resursların sahibləridir. Tranzit ölkələr yalnız dəstək verə, ərazi təmin edə və ya ortaqlar sərmayədar, yaxud tranzit haqlarını qəbul edənlər ola bilərlər. Başqa sözlə desək, Transxəzər kəməri Azərbaycanın layihəsi deyil. Bizim neft və qaz layihələrimizə gəldikdə isə onların hamısı icra olunmuşdur. Biz indi elektrik enerjisinin Avropaya ixracı ilə bağlı layihəni icra edirik. Ancaq Transxəzər layihəsi isə Türkmənistanın resurslarına əsaslanır. Ona görə də əgər Türkmənistan hökuməti Transxəzər kəmərinə tikmək qərarına gəlsə, bu, onların qərarı olacaq. Əgər onlar belə bir qərar verərlərsə, əlbəttə ki, biz onları dəstəkləyəcəyik. Ancaq burada biz təşəbbüskar olmayacağıq.

- Azərbaycan kiçik, lakin müasir dövlətdir və üç güclü regional dövlətin - Sizin güclü müttəfiqiniz olan Türkiyə, Rusiya və İranın əhatəsində yerləşir. Həmişə balansı qoruyub saxlamağa müvəffəq olmusunuz. Lakin son altı ayda vəziyyət köklü şəkildə dəyişib və Siz qazla bağlı Avropaya daha da yaxınlaşmışsınız. Siz Rusiya tərəfindən hərbi deyil, kommersiya və diplomatik sahələrdə hər hansı təzyiqlə üzləşirsinizmi?

- Xeyr, qətiyyənlə yox. Bunun səbəbi odur ki, bizim regiondakı münasibətlərimiz çox yaxşı balanslaşdırılmışdır, onların öz dinamikası var. Bizim hər bir qonşu ilə xüsusi ikitərəfli əməkdaşlıq gündəliyimiz var və bu gündəlik bütün qonşularla fərqlidir. Biz hər bir qonşumuzla ədalətli və səmimi davranırıq, həç vaxt vədimizi pozmururuq. Əgər nəyisə deyiriksə, qonşularımız əmin olurlar ki, biz onu edəcəyik. Bizim sözüümüzün imzamız qədər qüvvəsi var. Ona görə də bu çətin vəziyyətdə biz nə Rusiyadan, nə də İrandan mövqeyimizlə bağlı hər hansı mesaj almamışıq. Bizim mövqeyimiz çox sadədir. Biz hər bir dövlətin ərazi bütövlüyünü daim dəstəkləyirik və bu, fundamental mövqedir. Bəli, bu, bizim öz problemimizə əsaslanırdı. Çünki bizim ərazi bütövlüyümüz pozulmuşdu və biz indi ərazi bütövlüyümüzü bərpa etdikdən sonra da bu mövqedəyik. Çünki ölkənin ərazi bütövlüyü zor tətbiq edilərək pozula bilməz, bu, beynəlxalq hüququn pozulmasıdır. Bu mövqə ki-minsə xoşuna gələ bilər, kiminsə yox, ancaq onlar bunu nəzərə almalıdırlar.

Qısa olaraq demək istəyirəm ki, bizim regional inkişaf ilə bağlı narahatlıq yaradan həç bir məqamımız yoxdur. Siz Türkiyənin bizim müttəfiqimiz olduğuna dediniz. Türkiyə global səviyyədə güclü dövlətdir və əlbəttə ki, bizim keçən il Türkiyə ilə imzaladığımız müttəfiqlik haqqında Bəyannamə regional sabitlik üçün çox əhəmiyyətli amildir. Türkiyənin Azərbaycanla həm siyasi, həm də mədəni dəstək göstərdiyi İkinci Qarabağ müharibəsi bitəndən sonra bizim münasibətlərimiz daha da gücləndi. Beləliklə, bu, çox mühüm amildir. Türkiyə və Azərbaycan regionda bir çox məsələlərlə bağlı demək olar ki, vahid komanda kimi hərəkət edir. Bu da hamı tərəfindən nəzərə alınmalıdır.

- Galin, mövzumuzu iqtisadiyyata yönəldək. Düşünürəm ki, bu gün Azərbaycan enerjindən çox gəlir əldə edir. Ancaq Siz qeyd etmisiniz ki, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi ölkənin üçün başlıca prioritetdir. Bu proses necə gedir? Belə görünür ki, getmir?

- Gəlirlərlə bağlı onu demək istəyirəm

ki, belə bir ümumi fikir var: yüksək neft qiymətləri ixracatçılara həddindən artıq əlavə sərvət gətirir. Bəli, bu, doğrudur. Bizim gəlirlərimiz artıb. Ancaq, eyni zamanda, biz kapital bazarlarında pul itirmişik, çünki bizim Dövlət Neft Fondunun sərvətləri müxtəlif alətlərdədir. Kapital bazarı köküb. Ona görə də biz digər suveren fondlar kimi pul itirmişik, ancaq elə də çox pul itirməmişik. Bəzi suveren fondlar 100 milyard dollardan çox vəsait itiriblər. Biz 2-3 milyard dollar itirmişik. Şaxələndirməyə gəldikdə isə, əlbəttə ki, ixracımızı şaxələndirməyimizdən asılı olmayaraq, bizim qeyri-neft və qeyri-qaz ixracımız neft və qaz ixracına uyğun gəlməyəcək. Çünki neft və qaz ixracı artır. Məsələn, keçən il biz İtaliyaya 9,6 milyard dollar, bu ilin 7 ayında isə 11 milyard dollar həcmində təbii qaz ixrac etmişik. Qazın qiyməti düşdü. Beləliklə, şaxələndirmə bizim üçün ümumi daxili məhsulda öz əksini tapan statistika deyil, o, xalqımız üçün iş yerləri təmin etmək və yaxşı həyat şəraiti yaratmaq deməkdir. Məsələn, bu ilin altı ayındakı ümumi daxili məhsulumuza baxsanız, nə görə bilərsiniz? Ümumi daxili məhsul 6,2, qeyri-enerji sektorunda isə demək olar ki, 10 faiz, qeyri-enerji ilə bağlı sənayedə isə 11 faizdən çox artıb, qeyri-enerji ixracı 25 faiz artıb. Beləliklə, bu, göstərir ki, artım göz qabığındadır, ancaq bu, kifayət deyil. Buna görə də bizim daha çox islahatları, qeyri-enerji sektorunda daha çox sərmayəyə və bunun üçün də, əlbəttə ki, biznes mühitinə ehtiyacımız var. Əlbəttə ki, o, sahədə irəliləyişlər var. Lakin bütün bu bürokratik maneələri və keçmiş sovet dövrünün psixoloji mirasını aradan qaldırmaq üçün hələ də çox iş görməliyik.

- Əlbəttə, Siz azad olunmuş əraziləri yənidən qurmalısanız. Azad olunmuş ərazilərdə işlərin şaxələndirilməsində İtaliya şirkətlərinin ölkənizə kömək etməsi üçün yeni müqavilələr imzalanma bilərmi?

- İtaliya şirkətləri işğaldan azad olunan ərazilərdə aktiv fəaliyyət göstərirlər. İtaliya şirkətlərinin gördüyü işlər miqyasına görə Türkiyə şirkətlərindən sonra ikinci yerdədir. Türkiyə şirkətlərinin birinci yerdə olması təbiiyədir. Çünki Türkiyə bizim müttəfiqimiz, yaxın dostumuz və qonşumuzdur. Onların məşhur tikinti şirkətləri var. İkinci yerdə isə İtaliya şirkətləridir. Mən sizə misal göstərə bilərəm. Məsələn, bizim Memorial və Zəfər muzeylərimiz təkcə Bakıda deyil, işğaldan azad olunmuş şəhərlərdə də İtaliya şirkətləri tərəfindən dizayn olunub və tikiləcək. İtaliya şirkətləri işğaldan azad olunmuş dörd rayonda - Ağdam, Füzuli, Qubadlı və Kəlbəcərdə elektrik stansiyalarını avadanlıqlarla təchiz edib.

- Yaşıl enerjindən bəhs edirsiniz?

- Bu, hidroenerjidir. Şirkətin adı “Ansaldo”dur. Daha bir İtaliya şirkəti bizim xahişimizlə Şuşada yeni məscidin layihəsini dizayn edib və onu icra edəcək. Beləliklə, bu, bizim münasibətlərimizin nə dərəcədə yaxın olduğunu göstərir. Çünki Şuşa hər bir azərbaycanlı üçün müqəddəs məkandır. Şuşada tikiləcək yeni məscidin layihəsi İtaliya şirkətinə həvalə olunub. Bu, o deməkdir ki, bizim aramızda çox yüksək dərəcədə etimad var və bu addımı atmışıq. Bizim böyük planlarımız da var. Məsələn, bərpaolunan - külək, günəş və su elektrik stansiyalarının qurulmasında daha çox İtaliya şirkətini dəvət etmək üçün böyük planlarımız var. Dünən Baş nazirlə görüşüm zamanı biz İtaliya şirkətlərinin Azərbaycan tərəfindən maliyyələşdirilən və Azərbaycanda İtaliya şirkətlərinin icra

etdiyi müqavilələrin dəyərini nəzərdən keçirdik. Həmin müqavilələrin dəyəri on milyard dollardan çoxdur. Beləliklə, İtaliya Azərbaycanda yaxşı təmsil olunub. Lakin əminəm ki, işğaldan azad olunan bölgələrdə Türkiyədən sonra öz ikinciliyini bütün yenidənqurma prosesi zamanı qoruyub saxlayacaq.

- Dünən Sergio Mattarella ilə çox yaxşı görüşünüz oldu. Bu, ilk görüşünüz deyildi. Çoxşaxəli strateji tərəfdaşlıqla bağlı nə deyə bilərsiniz?

- Tərəfdaşlığımız uğurla həyata keçirilir. Bizim ikitərəfli gündəliyimiz getdikcə genişlənir. Təbii ki, bunun əsas hissəsini enerji və ticarət təşkil edir. Lakin bunlar yeganə mövzular deyil. Dünən səfirliyimizin yeni binasında biz İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yaradılması ilə bağlı sənədlərin mübadiləsinə həsr edilmiş gözəl mərasimin şahidi olduq. Bunlar ADA Universiteti və İtaliyanın beş universiteti - Luiss Universiteti, Turin Politeknik Universiteti, Milan Politeknik Universiteti, Bolonya Universiteti və Romanın Sapienza Universitetidir. Gözəl məkanda yerləşən universitet binası inşa edilməkdədir və 2024-cü ilin sonunadək hazır olacaq. Biz Avropa İttifaqı-Azərbaycan tərəfdaşlığı çərçivəsində fəal əməkdaşlıq edirik. İtaliya hər zaman Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə yaxınlaşmasını güclü şəkildə dəstəkləyib. İtaliya hər zaman bizim NATO ilə daha sıx əməkdaşlıq qurmaq söylərimizi dəstəkləyib. Əlbəttə, bu gün Bakını İtaliya sahilləri ilə birləşdirən 3500 kilometrlik enerji körpüsü enerji təhlükəsizliyi körpüsüdür. Bu, təkcə İtaliyaya şamil edilmir. Əminəm ki, İtaliya Azərbaycanın karbohidrogen resurslarını Avropanın digər yerlərinə ötürəcək ölkə olacaqdır.

Beləliklə, burada enerji seqmenti, iqtisadiyyat və ticarətin inkişafı mövzuları var. İtaliya bizim əsas ticarət tərəfdaşımızdır. Bundan başqa, təhsil, mədəniyyət və bir sıra digər sahələr var. Yəni, strateji tərəfdaşlıqla bağlı bəyanat fəaliyyətdədir.

- Sonuncu qısa sual. Rusiya ilə bağlı bütün çətinliklərin fonunda yeni İpək Yolumun Xəzər üzərindən keçməsi və zəruri infrastruktur olduğu halda ölkəniz kommersiya markasına çevrilə bilər. Bu haqda nə vaxtsa düşüncə bilirsiniz?

- Bəli, siz haqlısınız. Biz bunun üzərində illər öncə çalışmağa başlamışıq. Biz Xəzər dənizində ən böyük ticarət limanı inşa etmişik. Bu gün o tam gücü ilə çalışır və biz artıq onu genişləndirməliyik. O, 25 milyon ton yük və 1 milyon konteyner qəbul etmək imkanına malik olmalıdır. Biz Bakıda gəmiqayırma zavodu inşa etmişik. Biz Xəzər dənizinin şərq sahillərindən neft və digər yük daşıyan hər növ gəmilər inşa edə bilirik. Biz dəmir və avtomobil yolları tikmişik. Çin və Mərkəzi Asiya ölkələrindən Azərbaycan vasitəsilə ixrac artmaqdadır və zənnimcə, artım 20 faiz səviyyəsindədir.

Bütün bu işlər Rusiya-Ukrayna müharibəsindən əvvəl görüldü. Rusiya-Ukrayna müharibəsi Xəzərin şərq sahilindəki şirkətlər üçün bir signal oldu ki, bu marşrut daha da yaxından nəzərdən keçirilməlidir. Biz isə yaxşı tariflər təklif edirik və bütün zəruri logistika dəstəyi təmin edirik. Yəni, açıq dənizə çıxışı olmayan ölkə olaraq Azərbaycan bu gün regional nəqliyyat mərkəzinə çevrilir - təkcə Şərqdən Cənuba və gəriyə deyil, həmçinin Şimaldan Cənuba. Cənub-Şimal nəqliyyat dəhlizi Azərbaycanı keçir və başqa marşrut variantı yoxdur. Həmin dəhliz, məsələn, Rusiya şirkətləri üçün əhəmiyyətli olur, çünki bu gün sanksiyalar səbəbindən onlar Avropa məntəqələrinə yük daşıya bilmir. Yəni, Azərbaycandan keçərək İrana və Fars körfəzi sahillərinə gedən marşrut Rusiya şirkətləri üçün ən cəlbədicidir. Bunu Fars körfəzindən Azərbaycan vasitəsilə Rusiyaya uzanan marşrut haqqında da demək olar.

Biz iki dəhliz üzərində yerləşirik - Cənub-Şimal və Şərq-Qərb. Əlbəttə, bu, Azərbaycanın geosiyasi əhəmiyyətini artırır və yeni iş yerlərinin yaradılmasına imkan verir. Biz Cənub-Şimal nəqliyyat dəhlizinin Şərq-Qərb dəhlizi qədər vacib olacağı qənaətinə deyirik. Bizim üçün onlar bərabər dərəcədə əhəmiyyətlidir. Çünki hər iki dəhliz bizim ərazimizdən keçir.

- Cənab Prezident, nəzakətinizə və ölkənizlə bağlı məlumat verdiyinizə görə Sizə təşəkkür edir, uğurlar diləyirəm.

- Sağ olun.

8-14 sentyabr 2022-ci il

Moldova Azərbaycanla uzunmüddətli qaz tədarükünə dair danışıqlar aparır

“Hökumət fəvqəladə hallara hazırlaşır. Hazırda biz Rumıniya və Azərbaycanla qaz tədarükünə dair uzunmüddətli müqavilə bağlamaq üçün danışıqlar aparırıq”.

Regional İnkişaf naziri Andrey Spinu deyib. Spinunun sözlərinə görə, Moldova Avropa Elektrik Ötürücü Operatorlar Şəbəkəsinə (Entso-E) qoşulub. Bu, Rumıniyada və ya digər Aİ ölkələrində çox yüksək qiymətlərlə alışı da

daxil olmaqla, daha çox seçim imkanı verəcək. Moldovanın qaz ehtiyatları 35 milyon kubmetr təşkil edir, qışda bu həcm 10 günə qədər davam edəcək. Bununla belə, Spinu bu müddətin səlahiyyətli başqa mənbələrdən qaz axtarması üçün kifayət qədər uzun olduğunu da təsdiqləyir. Azərbaycanın təbii qazının Cənub Qaz Dəhlizi ilə Avropa-ya tədarükü 2020-ci il dekabrın 31-dən başlayıb. Azərbaycan tarixdə ilk dəfə olaraq öz təbii qazını boru kəməri ilə Avropa bazarına ixrac edib.

Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri (TAP) Cənub Qaz Dəhlizinin bir hissəsidir və hər il İtaliyaya 8 milyard kubmetr, Yunanıstan və Bolqarıstana isə 1 milyard kubmetr qaz tədarük ediləcək.

Türkmənistanla iqtisadi-ticari əməkdaşlığın genişləndirilməsinə dair müzakirə aparılıb

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbarov Türkmənistanın Azərbaycanla fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Qurbanməmməd Elyasov ilə görüşüb. Bu barədə nazir məlumat verib. “Türkmənistanın Azərbaycanla fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Qurbanməmməd Elyasov ilə görüşdə ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlığa əsaslanan münasibətlərin əhəmiyyətini vurğuladıq, iqtisadi-ticarət əməkdaşlığının daha da genişləndirilməsi barədə fikir mübadiləsi aparıldıq”, - deyər M.Cəbarov qeyd edib.

Azərbaycan-Yaponiya qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığının perspektivləri müzakirə olunub

Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Əli Əhmədov sentyabrın 6-da Yaponiyanın “İtoçu” korporasiyasının

sədrinin müavini, Azərbaycan ilə Yaponiya arasında İqtisadi Əməkdaşlıq üzrə Dövlət Komissiyasının həmsədri Yoşihi-

sa Suzuki ilə görüşüb. Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən bildiriblər ki, görüşdə Azərbaycan ilə Yaponiya arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30 illiyinin tarixi əhəmiyyəti qeyd edilib, müxtəlif sahələrdə əlaqələrimizin inkişafından məmnunluq ifadə olunub. Söhbət zamanı Dövlət Komissiyasının Bakıda keçirilən 11-ci iclasının əhəmiyyəti vurğulanıb, həmçinin Azərbaycan-Yaponiya qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığının siyasi, iqtisadi-ticari, nəqliyyat-tranzit, enerji, rəqəmsal texnologiyalar və digər sahələrdə daha da inkişaf etdirilməsi perspektivləri müzakirə olunub.

SOCAR Ukraynada yeni sosial layihəyə başlayıb

“SOCAR Energy Ukraine” yeni sosial layihəyə başlayıb. Yeni tədris ilinin başlanması münasibətilə ukraynalı məktəblilər həyatlarını qorumağa kömək edəcək ilk tibbi yardım dəstləri alacaqlar. İlk tibbi yardım dəstlərində şagirdlərə və məktəb işçilərinə psixoloji yardım göstərilməsinə dair təlimatlar da var. Bu təlimatlar birinci xanım Yelena Zelenskanın Ümumdünya

Səhiyyə Təşkilatının dəstəyi ilə Ukrayna Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən əlaqələndirilən milli psixi sağlamlıq və psixososi-

al dəstək proqramının yaradılması təşəbbüsünün bir hissəsi kimi hazırlanıb. İlk tibbi yardım dəstləri sayəsində məktəblilər təhlükə yarandıqda özlərinin və ya ətrafdakı insanların həyatını xilas edə biləcəklər. Onu da qeyd etmək ki, Təhsil və Elm Nazirliyinin məlumatına əsasən, bu il məktəblərin 64 faizində ənənəvi təhsil imkanını yaratmaq mümkün olub.

Azərbaycan Xorvatiyada “Viro Expo 2022” beynəlxalq sərgisində təmsil olunub

Xorvatiyanın Baş naziri Andrej Plenkoviçin iştirakı ilə “Viro Expo 2022” İqtisadi, Peşə və Kənd Təsərrüfatı beynəlxalq sərgisinin açılışı olub. Müxtəlif yerli və xarici şirkətlərin qatıldığı sərgi iş adamları və biznes dairələri arasında əlaqələrin yaradılması üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. Sərgidə iştirak edən ölkəmizin stendində Azərbaycanın Xorvatiyadakı səfirliyi tərəfindən kitablar və açıqcalar, o cümlədən Polşada fəaliyyət göstərən “Azərbaycan Ticarət Evi” tərəfindən göndərilmiş və ölkəmizdə istehsal olunmuş müxtəlif çeşidli qablaşdırılmış məhsullar, içkilər nümayiş olunub. Sərgi zamanı ölkəmizə məx-

sus kitablar, suvenirlər, spirtli içkilər, meyvə şirələri, müxtəlif çeşidli kənd təsərrüfatına

aid qablaşdırılmış konservlər iştirakçıların böyük marağına səbəb olub.

İyuldan Bolqarıstana gündəlik qaz nəqli 2,6 milyon kubmetrə yüksəlib

Energetika naziri Pərviz Şahbazov ölkəmizdə səfərdə olan Bolqarıstanın İqtisadiyyat və Sənaye naziri Nikola Stoyanov ilə görüşüb. Görüşdə Bolqarıstana Azərbaycan qazının tədarükü, eləcə də ikitərəfli enerji əməkdaşlığına dair məsələlər müzakirə edilib. Bolqarıstanla dostluq və tərəfdaşlıq münasibətlərinin enerji əməkdaşlığı ilə dərinləşdiyini deyən nazir Pərviz Şahbazov Yunanıstan-Bolqarıstan İnter-

konnektoru (IGB) hazır olmasa da, Azərbaycanın ötən ildən indiyə kimi bu ölkəni 555 milyon kubmetr təbii qazla təchiz etdiyini bildirib. Nazir bu ilin iyul ayından

Bolqarıstana gündəlik qaz nəqlinin 2,6 milyon kubmetrə yüksəldiyini və ilin sonuna qaz ixracının, təxminən, 600 milyon kubmetr proqnozlaşdırıldığını diqqətə çatdırıb.

Rusiya və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə zeytun yağı ixracı planlaşdırılır

2022-ci ilin iyul ayında Azərbaycanın zeytun yağı istehsalçısı “Grand Agro” MMC ilə Rusiya, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) iri distribütör şirkətləri arasında ixraca dair müqavilələr imzalanıb. İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyindən (İZİA) bildirilib ki, müqavilələrə əsasən,

yaxın günlərdə “Grand Agro” MMC tərəfindən “Extra Virgin” zeytun yağının “Olivea” brendi ilə qeyd edilən ölkələrə ixrac edilməsi planlaşdırılır. Qeyd etmək ki, “Grand Agro” MMC Azərbaycanda 2500 hektara qədər ərazisi olan ən böyük zeytun plantasiyalarının sahibidir.

Azərbaycan balı dünyada 3-cü olub

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyindən bildirilib ki, tədbirdə ölkəmizi Arıçılıq Assosiasiyasının, Peşəkar Arıçılar Birliyinin 22 nəfərdən ibarət üzvlü təmsil edib. Konqresə arıçılarla yanaşı, mütəxəssislər, sahibkarlar, texniki işçilər və rəsmi şəxslər də daxil olmaqla dünyanın 44 ölkəsindən 161 iştirakçı qatılıb. Konqresdə arıçılığın inkişafı ilə bağlı müzakirələr aparılıb,

arıçılıq məhsullarının sərgisi keçirilib, istehsal olunan arı məhsullarının müsabiqəsi təşkil edilib. Pavilyonda ziyarətçilərə Azərbaycan balının dadı, ətri və özəllikləri, bal nümunələri təqdim olunub. VII Azərbaycan Arıçılıq Konfransındakı bal müsabiqəsində 1-ci və 2-ci yer olmaqla 5 medal qazanan “Qinyətoğulları”

şirkəti bu dəfə dünya səviyyəsində 3-cü yeri tutaraq, bürünc medala layiq görülüb.

Qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 19 faiz artıb

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin “İxrac icmal”nın sentyabr sayına əsasən, cari ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycanın ümumi ixracı 26,2 milyard ABŞ dolları, qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 1,9 milyard ABŞ dolları təşkil edib. Mərkəzdən bildirilib ki, qey-

ri-neft sektoru üzrə ixrac ötən ilin ilk səkkiz ayı ilə müqayisədə 19 faiz artıb. Bu ilin yanvar-avqust ayları ərzində kimya sənayesi məhsullarının ixracı 3 dəfə, alüminium və ondan hazırlanan məmulatların ixracı 66 faiz, qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 21,1 faiz çoxalıb.

8-14 sentyabr 2022-ci il

“Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı” İctimai Birliyi layihənin icrasını davam etdirir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin “Şuşa ili” çərçivəsində elan etdiyi xüsusi qrant müsabiqəsinin qalibi olan “Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı” İctimai Birliyi “Şuşa rayonunun demoqrafik, sosial-iqtisadi inkişaf vəziyyəti və perspektivləri” adlı layihənin icrasını davam etdirir. Ötən həftə ərzində də layihə üzrə işlər davam etdirilib. Şuşanın iqtisadi, sosial, demoqrafik göstəriciləri haqqında xeyli arxiv materialı araşdırılmış, bölmələr üzrə sistemləşdirilmişdir. Nəşr olunacaq kitabın strukturu müzakirə edilmiş, fəsilər və paraqraflar müəyyənləşdirilmişdir. Fəsilər üçün fotoşəkillər seçilmişdir. Şuşanın dünənə, bu günə və gələcək inkişafı barədə təklif və tövsiyələrin

hazırlanması nəzərdə tutulur. Hazırda Şuşanın kurort imkanlarının araşdırılması, burada beynəlxalq miqyaslı müalicə ocaqlarının yadılması ilə bağlı təkliflərin hazırlanması üzərində işlər gedir. Bununla əlaqədar ekspertlərin Şuşa şəhərinə səfəri planlaşdırılıb. Onlar Şuşada kənd təsərrüfatı istehsalının dinamika, şəhər əhalisinin ərzaq məhsulları ilə təmin edilməsi, ekoloji təmiz məhsul istehsalının təşkili imkanlarını araşdıracaqlar. Layihənin sonrakı icrasını müzakirə etmək üçün iştirakçılar layihə barədə öz mülahizələrini bölüşdülər və onların hər biri görəcəyi işlər barədə tapşırıqların icrasını davam etdirirlər. Layihənin gedişatı təşkilatın orqanı olan “İqtisadiyyat” qəzetində və digər qəzetlərdə və saytlarda mütəmadi olaraq dərc edilir.

“Peşəyönümlü təhsilin inkişafına yardım” İctimai Birliyi layihənin icrasına başlamışdır

“Peşəyönümlü təhsilin inkişafına yardım” İctimai Birliyi (“PTİY” İB) 1 sentyabr 2022-ci il tarixindən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi tərəfindən maliyyələşdirilən “Tələbə və məktəblilərin açıq təhsil resurslarından (Open Educational Resources - OER) istifadəyə hazırlanması tədbirləri” adlı layihənin icrasına başlamışdır. 2 ay müddətində icra ediləcək layihənin əsas ideyası şagirdləri və tələbələri açıq təhsil resurslarından (Open Educational Resources - OER) istifadəyə hazırlamaqdır. Məlum olduğu kimi, YUNESKO-nun son 10 ildəki siyasəti elm, təhsil və mədəniyyət yönümlü məlumatların açıq, əlverişli və pulsuz olmasına yönəlib. Təhsil sahəsində İKT-nin tətbiqi onun səmərəsini dəfələrlə artırır. Lakin bu məqsədlə təhsilyönümlü xüsusi tədris resurslarına ehtiyac yaranır. Belə resurslar isə azdır. Bir çox ölkələr öz məktəblərini kompüterlərlə təchiz edib, internetə qoşsalar da tədrisdə səmərəli nəticələr

əldə edə bilməyiblər. Çünki müvafiq elektron tədris resursları vaxtında hazırlanmamışdır. Bu məqsədlə bütün dünyada mövcud elektron kontentə açıq, əlverişli imkan yaranması siyasəti həyata keçirilir. Bizim ölkəmizdə də 10 il əvvəl Açıq Təhsil Resursları (ATR) az idi. Lakin 2014-cü ildən sonra xeyli resurslar yaradıldı. Xüsusən də pandemiya dövründə tele-dərslərin yaradılması istiqamətində konkret işlər görüldü, yüzlərlə tele-video dərslər hazırlandı və İnternetdə (TN-in xüsusi saytlarında və qismən də youtube platformasında) yerləşdirildi. Bundan bir müddət əvvəl isə məktəb dərsləkləri elektron (əsasən PDF variantda) və zənginləşdirilmiş elektron dərsləklər formatında (multimedia imkanlı) qeyd edilən saytlarda yerləşdirildi. Bunlar hamısı ATR hesab edilir. Layihə çərçivəsində şagirdləri və tələbələri bu resurslarla tanış edəcəyik. İlk mərhələdə layihə komandasının üzvləri seçiləcək və onlar arasında iş bölgüsü həyata keçiriləcəkdir.

“Şahdağ Xeyriyyə” İB layihə icrasına start vermişdir

“Şahdağ Xeyriyyə” İB 1 sentyabr 2022-ci il tarixindən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi tərəfindən maliyyələşdirilən “Aztəminatlı ailələrdən olan uşaqların “softskills” – təməl bacarıqları ilə tanış edilməsi tədbirləri” adlı layihənin icrasına başlamışdır. 2 ay müddətində icra ediləcək layihənin əsas ideyası aztəminatlı ailələrdən olan şagirdləri 21-ci əsrin vərdişləri olan yumşaq vərdişlərlə (“softskills”) – təməl bacarıqlarla tanış etməkdir. “Azərbaycan 2030: Sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”i və bu sənədin “XXI əsrin tələblərinə uyğun təhsil” istiqaməti ölkəmizdə gələcək insan kapitalının formalaşması üçün çox əhəmiyyətlidir. Bu istiqamətli

təhsil 21-ci əsrin əmək bazarı tələblərinə uyğun, rəqabətqabiliyyətli insan resurslarının yaradılmasını nəzərdə tutur. Müasir karyera inkişafına dair məqalələrdə “sərt bacarıqlar” və “yumşaq bacarıqlar” kimi terminlərə tez-tez rast gəlinir. Bu bacarıqlar müasir əmək bazarında vacibdir. Gəncləri bu bacarıqlara məktəb illərindən hazırlamaq lazımdır. Ənənəvi məktəb təhsili bu məsələlərin həllini nəzərdə tutmur. Bu məqsədlə belə mühüm bacarıqların sistemli öyrədilməsinə, ilkin mərhələdə şagirdlərin bu haqda maariflənməsinə ehtiyac var. Layihə çərçivəsində bu məsələlərə diqqət ediləcəkdir. İlk mərhələdə layihə komandasının üzvləri seçiləcək və onlar arasında iş bölgüsü həyata keçiriləcəkdir.

İqtisadi siyasətdə sosialyönümlülük ön sırada dayanır

Azərbaycanda reallaşan sosial siyasətin əsas fəlsəfi hər bir vətəndaşın yüksək rifahının və yaşam tərzinin təmin olunmasıdır. Odu ki, iqtisadi sferada inkişafı göstərən ən vacib cəhətlərdən biri sosial-yönümlülük amilinin ön sırada dayanmasıdır. Bu baxımdan Azərbaycanda iqtisadiyyat sahəsində aparılan düzgün və düşünülmüş siyasət nəticəsində əhalinin sosial müdafiəsinin əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşması təmin edilmişdir. Əlverişli sosial şəraitin yaradılması, ölkə miqyasında tarazlı və əhəngdar inkişaf tempinin təmin edilməsi, yeni iş yerlərinin açılması və məşğulluğun təmin olunması davamlı gəlirlərin formalaşması üçün etibarlı əsas yaratmışdır. Bu, Azərbaycan dövlətinin strateji hədəfi və ali məqsədidir. Bu gün Azərbaycanda gündəmdə olan əsas məsələlərdən biri insanların işlə təmin olunmasıdır. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, cari ilin altı ayı ərzində ölkədə 33,5 min yeni iş yeri açılıb. Bu dövrdə yaradılmış yeni iş yerlərinin 92 faizi qeyri-neft sektorunun payına düşür. Yeni açılmış iş yerlərinin 81,1 faizi Bakı şəhərinin, 0,4 faizi Naxçıvan Muxtar Respublikasının, 18,5 faizi digər regionların, o cümlədən 3,9 faizi Abşeron-Xızı, 2,6 faizi Şəki-Zaqatala, 2,1 faizi Gəncə-Daşkəsən, 2 faizi Quba-Xaçmaz, 2 faizi Şirvan-Salyan, 1,2 faizi Lənkəran-Astara, 1 faizi Qarabağ, 1 faizi Qazax-Tovuz, 0,9 faizi Mərkəzi Aran, 0,3 faizi Mil-Muğan, 0,4 faizi Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının payına düşür. Göründüyü kimi, burada Bakı və ətraf rayonlar üstünlük təşkil edir. Ona görə də mərkəzlə regionlar arasında iş yerlərinin nisbətinin daha da yaxşılaşdırılması prioritet vəzifələrdəndir. İnənırıq ki, həyata keçirilməkdə olan islahat proqramlarının icrası nəticəsində belə meyllərin qarşısı alınacaqdır.

Sosial-iqtisadi inkişafa yönəldilən Dövlət Proqramlarında nəzərdə tutulan tədbirlərin ardıcıl şəkildə həyata keçirilməsi ölkə iqtisadiyyatında qeyri-neft sektorunun getdikcə irəliləməsinə, iqtisadiyyatın diversifikasiyası və prioritet sahələrə irihəcmli investisiyaların yatırılması nəticəsində yeni istehsal və emal müəssisələrinin fəaliyyətə başlamasına, yeni iş yerlərinin açılmasına zəmin yaratmışdır. Artıq xeyli vaxtdır ki, dünyanı bürüyən koronavirus pandemiyası şəraitində Azərbaycan dövləti bu istiqamətdə fəaliyyətini zəiflətməmişdir. Pandemiyanın sosial-iqtisadi sahəyə vurduğu ziyanın minimuma salınması üçün hələ pandemiyanın əvvəlindən ölkədə gənşmiqyaslı qabaqlayıcı tədbirlər görülmüşdür. İqtisadi

artım dinamikasının qorunub saxlanılması üçün bir sıra sosial proqramlar işlənib hazırlanmış və uğurla həyata keçirilmişdir. Bu tədbirlər davam edir. Regionların sosial-iqtisadi inkişafının yeni keyfiyyət mərhələsinə yüksəlməsində 2004-2008, 2009-2013, 2014-2018, 2019-2023-cü illərdə qəbul edilmiş Dövlət Proqramları böyük əhəmiyyət kəsb edir. 2004-cü ildən uğurla icra olunan bu proqramlar regionlarda şəhər, qəsəbə və kəndlərin simasını büsbütün dəyişmiş, bölgələrin iqtisadi potensialının artmasına, infrastruktur təminatının köklü şəkildə yenilənməsinə imkan vermiş, kommunal xidmətlərin keyfiyyətinin, biznes və investisiya mühitinin yaxşılaşmasına və əhalinin rifah halının yüksəlməsinə böyük təkan olmuşdur. Prezident İlham Əliyevin ilk fərmanlarından biri məhz “Azərbaycan Respublikasında regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008-ci illər)” olmuşdur. 2008-ci ilə qədər olan bu proqramla 4 il ərzində 600 minə yaxın yeni iş yeri yaradılmış, onun da çox hissəsi daimi iş yerləri olmuşdur. “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nda nəzərdə tutulmuş tədbirlər nəticəsində ölkədə 766 mindən çox, o cümlədən 547,5 min daimi iş yeri açılmışdır. Bu proqramın icrası nəticəsində 27,5 min yeni müəssisə yaradılmışdır ki, bunun da 40 faizə qədər regionların payına düşür. Yeni yaradılan müəssisələrin 80 faizindən çoxunu xüsusi mülkiyyətli müəssisələr təşkil etmişdir. Dövlət Proqramlarının icra olunduğu 2004-2018-ci illər ərzində ölkədə 1,5 milyon daimi olmaqla, 2 milyondan çox yeni iş yeri, 100 mindən çox müəssisə yaradılmışdır. Həmin dövrdə işsizlik 5 faizə, yoxsulluq səviyyəsi isə 5,1 faizə enmişdir.

Respublikamızda həyata keçirilən ardıcıl və sistemli islahat proqramları sahibkarlığın inkişafına, insanların həyat səviyyəsinin yüksəlməsinə gətirib çıxarmışdır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa-quruculuq işləri sürətlə davam edir. Burada iqtisadiyyatın müxtəlif sferalarında, o cümlədən aqrar bölmədə, emal və mədən sənayesində, turizm sektorunda, enerji, yol nəqliyyat və logistika sahələrində möhtəşəm işlər görülür. Yaxın illərdə biz bunun real nəticələrini görəcəyik.

Zülfü İLYASOV,
“İqtisadiyyat” qəzetinin
xüsusi müxbiri

“Azərsığorta” şikəti yeni konsepsiyalı ilk filialını açdı

Azərbaycan sığorta bazarının aparıcı şirkətlərindən olan, dövlətə məxsus “Azərsığorta” şirkəti filial şəbəkəsinin transformasiyası layihəsi çərçivəsində yeni konseptdə qurulmuş ilk filialının rəsmi açılışını edib.

Şirkətin planlaşdırılan katibliyindən verilən məlumata görə, strateji inkişaf planına uyğun olaraq yeni konseptdə istifadəyə verilən ilk filial Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Nəcəfqulu Rəfiyev küçəsi 29 ünvanında yerləşən “Paytaxt” filialı olub. Yeni filial müştərilərə yüksək səviyyədə keyfiyyətli xidmət göstərmək üçün bütün zəruri şəraitə və imkanlara malikdir. Belə ki, paytaxt sakinləri yeni konsepsiyada təmir edilmiş filiala yaxınlaşmaqla “Azərsığorta” şirkətinin təklif etdiyi icbari və könüllü sığorta növlərindən faydalana bilərlər. Şirkətin İdarə Heyəti sədrinin müaviri Ceyhun Qurbanlı açılış mərasimində çıxış edərək bildirib ki, filialların yeni konseptdə qurulmasında əsas məqsəd əməkdaşların iş şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə yanaşı, müştərilərə göstərilən sığorta xidmətlərinin operativliyini və keyfiyyətini daha da artırmaqdır: “Ümid edirəm ki, yeni filialımız vasitəsi ilə müştərilərə sığorta məhsullarının əlçatanlığını təmin etməklə onların sığorta xidmətlərinə ayıracığı vaxtı minimuma endirəcəyik. Əsas strateji

hədəflərimizdən biri müştəri məmnuniyyəti səviyyəsini daha da yüksəltməkdir. İnənırım ki, “Azərsığorta” şirkətində aparılan yenilənmə işləri bundan sonra da uğurla davam etdiriləcəkdir”, - deyə C.Qurbanlı qeyd edib.

6 **Qarabağın görkəmli simaları****Mirzə Ələsgər Növrəs (1839-1912)**

Azərbaycan şairi Mirzə Ələsgər bəy Kərbəlayı Abdin bəy oğlu Əhməd bəyov 1839-cu ildə Şuşa şəhərində anadan olmuşdur. Əslən Cavanşir-Dizaq mahalının Zərgər obasındandır. Mükəmməl mədrəsə təhsili almışdı. Şair idi. Növrəs təxəllüsü ilə xoştəb şeirlər yazırdı. O, ərəb, fars dillərini kamil bilməklə, rus dilini də tamamilə öyrənib, qəza idarəsində kargü-

zar vəzifəsində çalışmışdı. Mirzə Ələsgər Növrəs el şənliklərində toybaşı olardı.

1872-ci ildə Mirzə Ələsgər Növrəs Azərbaycan şairəsi Xurşidbanu Natəvanın rəhbərlik etdiyi "Məclisi Üns" ədəbi dərnəkdə fəal iştirakçılardan biri olub. Sonralar Şuşada fəaliyyət göstərən "Məclisi-üns" şairlər yığnağının üzvü idi. O, həm də Mir Mövsüm Nəvvabın rəhbərlik etdiyi "Məclisi Fəramuşan"ın daimi qonaqlarından olub. Bu məclislərə o dövrün ən görkəmli şairləri və musiqiçiləri toplaşmışlar. Mirzə Ələsgər Növrəs Xurşidbanu bəyim Natəvan, Seyid Əzim Şirvani və başqaları ilə yazışırdı. Azərbaycan şairi və maarifçisi Seyid Əzim Şirvani zamanında Növrəsə seirle yazdığı məktubunda "Səlam olsun sənə, ey Kəbəyi-əhli-səfa, Növrəs" sözləri ilə Şamaxı ədəbi məktəbinin şairlərinin, "Səfa" cəmiyyətinin üzvlərinin onun yaradıcılığına hörmət və ehtiramını ifadə edib.

Mirzə Ələsgər Növrəs 1912-ci ildə Şuşada vəfat etmiş, Mirzə Həsən qəbiristanlığında dəfn edilmişdir.

Onun dörd övladı olub. Qızı Fatimə bəyimi Xurşidbanu Natəvanın oğlu Seyid Həsənə əra verib.

Onun adını daşıyan nəvəsi iqtisad elmləri namizədi, dosent Növrəs Növrəslidir.

Mirzə Ələsgər Növrəs Şahin, Tərhan, Arslan və Nurlan Növrəslinin ulu babasıdır.

İtaliya qaz istehlakını 5 milyard kubmetr azaldır

İtaliya təxminən 5,3 milyard kubmetr yanacaq qənaət etməklə təbii qaz istehlakını azaltmaq üçün tədbirlər görəcək. Bu barədə "Il Messaggero" qəzeti Ekoloji Keçid Nazirliyinin əsasnaməsinə istinadən məlumat yayıb.

İtaliyanın enerji istehlakına qənaətlə bağlı xüsusi planına istilik qurğularından istifadənin azaldılması, qış isitmə mövsümündə elektrik istilik nasoslarından istifadə, soyuducuların aşağı enerji sərfiyyatı funksiyasının işə salınması, televizorda gözləmə rejimindən istifadənin qadağan edilməsi və digər tədbirlər daxildir.

Sənəd Avropa səviyyəsində Rusiyadan qaz tədarükündə mümkün fasilələrə hazırlaşmağa imkan verəcək yanacaq ehtiyatlarını təmin etmək üçün nəzərdə tutulub. Bu cür qənaət tədbirləri binaları qızdırarkən temperaturun 1 dərəcə azalmasına səbəb olacaq.

Vatsap bəzi "iPhone" telefon modellərində işini dayandıracaq

Cari ilin oktyabr ayından etibarən məşhur vatsap messengeri bəzi "Apple" smartfonlarını dəstəkləməyəcək.

"Report" xarici KİV-ə istinadən xəbər verir ki, "iOS 10" və "11" əməliyyat sistemli "iPhone" istifadəçiləri vatsapdan proqram təminatının iOS 12 və digər versiyalara yenilənməsi tövsiyəsi ilə bağlı bildirişlər almağa başlayıb. Əks halda, 24 oktyabr 2022-ci il tarixindən etibarən messenger istifadəçiləri ona girişi itirəcək.

Eyni zamanda, hələ də populyar olan "iPhone 5" və "iPhone 5C" smartfonlarını "iOS 12"-ə

yeniləmək mümkün deyil. Beləliklə, oktyabrın sonundan bu smartfonların sahibləri vatsapdan istifadə edə bilməyəcəklər.

"Android" smartfonlarda peyk rabitəsi olacaq

"Google" şirkəti "Android" smartfonların peyklərə birbaşa qoşulmasına imkan verəcək yeni texnologiya hazırlayır. Bu barədə "Google"-un Platformalar və Ekosistemlər üzrə baş icraçı direktoru Hiroşi Loxkeymer məlumat verib. Şirkət smartfonların peyklərə birbaşa qoşulmasına imkan verəcək yeni texnologiyadan "Android"-in 14-cü versiyasında istifadə etmək niyyətindədir.

Xatırladaq ki, "Android" smartfonların növbəti versiyası 2023-cü ilin payızında təqdim ediləcək.

8-14 sentyabr 2022-ci il

DÜNYA

Aİ üzrə Estoniyada inflyasiya rekord həddə çatıb

Estoniyada avqust ayında istehlak qiymətləri indeksi iyul ayı ilə müqayisədə 2,3 faiz, ötən ilin avqustu ilə müqayisədə isə 24,8 faiz artıb. Ölkənin statistika departamentinin məlumatına əsasən, ötən ilin avqust ayı ilə müqayisədə məhsullarda 18,3 faiz, xidmətlərdə 37,6 faiz bahalaşma qeydə alınıb.

Analitiklərin fikrincə, mənzillə bağlı qiymət dəyişiklikləri istehlak qiymətləri indeksinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edib. Belə ki, ümumi artımın 40 faizdən çoxu mənzil qiymətləri indeksinin payına düşüb.

Ərzaq məhsulları arasında ən çox bahalaşan şəkərdir - 81,2 faiz. Unun və dənli bitkilərin qiyməti 75,2 faiz, ədviyyatın qiyməti 57,6 faiz, yumurtanın qiyməti isə 50,9 faiz artıb.

Avqustun 31-nə olan məlumata əsasən, ötən ay Estoniyada qiymətlər ötən ilin analoji dövrü ilə müqayisədə 25,2 faiz artıb ki, bu da Avropa

İttifaqında ən yüksək göstəricidir (Aİ üzrə 9,1 faiz). Siyahıda Estoniyadan sonra gələn Litvada bu göstərici 21,1 faiz, Latviyada isə 20,8 faiz təşkil edib.

Avropa Komissiyası Ukraynaya 5 milyard avroluq yardımını təsdiqləyib

Bu barədə Avropa Komissiyasının Prezidenti xanım Ursula Fon der Lyayen tviter səhifəsində yazıb.

"Ukraynadakı vəziyyət bizim ciddi dəstəyimizi tələb edir. Bu gün Avropa Komissiyası Ukraynaya əlavə 5 milyard avro makromaliyyə yardımını təklif edir. Bu, Avropa İttifaqının maliyyə və humanitar yardım şəklində ayırdığı 10 milyard avronu tamamlayır", - deyər Ursula Fon der Lyayen əlavə edib.

Bundan əvvəl Ukraynanın Baş naziri Denis Şmıxal bildirmişdi ki, ölkəsi Avropa İttifaqından uzunmüddətli kreditlər şəklində 5 milyard avro makromaliyyə yardımını alacağını gözləyir.

Cənubi Qafqaz Boru Kəməri ilə qaz nəqli 22%-dən çox artıb

2022-ci ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycanın Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) vasitəsilə qaz nəqli 22.3% artıb.

Komitənin məlumatına əsasən, cari ilin birinci yarımilində Azərbaycan CQBK vasitəsilə 10235.6 milyon kub-metr qaz nəql edib. Ötən ilin müvafiq dövründə isə bu göstərici 8368.5 milyon kub-metr təşkil edib.

Məlumat üçün bildirək ki, CQBK Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən Şahdəniz qaz yatağından hasil edilən qazı Gürcüstana və Türkiyəyə nəql etmək üçün inşa edilmiş qaz kəməridir. Boru kəməri Bakı yaxınlığındakı Səngəçal terminalından başlayır. Bu boru kəməri Türkiyə sərhədində Azərbaycan və Gürcüstanda Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) neft kəməri ilə eyni marşrutdadır və Türkiyədə

bu ölkənin qazpaylama sisteminə birləşdirilib. Boru kəmərinin uzunluğu 691 km-dir, bunun 443 kilometri Azərbaycanda, 248 kilometri Gürcüstandadır.

Çinlə ABŞ arasında ticarət dövriyyəsi artıb

ABŞ-la Çin arasında 2022-ci ilin ilk 8 ayında ticarət dövriyyəsinin həcmi ötən illə müqayisədə 9.5 faiz artaraq 514 milyard 958 milyon dollar təşkil edib.

Hesabata əsasən, bu ilin yanvar-avqust aylarında Çindən ABŞ-a illik ixracat 12.2 faiz artaraq 397.151 milyard dollar olub. Həmin müddət ərzində ABŞ-dan Çinə ixracat ötən ilin hesabat dövrü ilə müqayisədə 1.3 faiz artaraq 117.807 milyard dollar təşkil edib.

Məlumat əsasən, iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi avqust ayında isə 62.77 milyard dollar olub. Hesabat dövründə Çindən ABŞ-a 49.77 milyard, əks tərəfə isə 13 milyard dollarlıq mal ixrac edilib.

İki ölkə arasında 2021-ci ildə ticarət dövriyyəsi 28.7 faiz artaraq 755.6 milyard dollara çatıb.

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Aytən Səmədzadə, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Elşad Səmədzadə, Məhiş Əhmədov, Müşfiq Atakişiyev, Bəyalı Ataşov, Zəhid Məmmədov, Mirqasım Vahabov, Süleyman Qasımov, Ədalət Muradov, Vahid Novruzov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Cahangir Qocayev, Abbas Əliyev

Dizayner:
Lamiyə NƏBİYƏVA

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyar Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. "İQTİSADİYYAT" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnmis, "Azərmedia" MMC mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 1500